

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декаан соціально-гуманітарного факультету
Оксана ГОМОТЮК
« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
« 30 » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Конфліктологія та медіація»
ступінь вищої освіти — бакалавр
галузь знань - 23 Соціальна робота
спеціальність - 231 Соціальна робота
освітньо-професійна програма - «Соціальна робота»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	4	7	32	14	3	6	95	150	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	138	150	8

Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, к.ю.н., доцент **Яремко Оксана Михайлівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Соціальна робота» протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності д.психол.н., професор

Сергій ШАНДРУК

Гарант ОП «Соціальна робота» к. е. н., доцент

Світлана МИКОЛЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА МЕДІАЦІЯ»

1. Опис дисципліни «Конфліктологія та медіація»

Дисципліна «Конфліктологія та медіація»	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань 23 «Соціальна робота»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	спеціальність 231 – «Соціальна робота»	Рік підготовки: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна – 4</i> Семестр: <i>Денна – 7</i> <i>Заочна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Соціальна робота»	Лекції: <i>Денна – 32</i> <i>Заочна - 8</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14</i> <i>Заочна – 4</i>
Загальна кількість годин – 150	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 95</i> <i>Заочна - 138</i> Індивідуальна робота – 3 Тренінг – 6
Тижневих годин – 11,5 з них аудиторних – 3,7		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Конфліктологія та медіація»

2.1. Мета вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна розроблена для бакалаврів ЗВО спеціальності 231 «Соціальна робота». Її мета – отримання студентами необхідного обсягу теоретичних знань з конфліктології та медіації, а також набуття ними практичних умінь та навичок щодо врегулювання конфліктів шляхом медіаційних практик.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Для досягнення визначеної мети треба, щоб студенти:

- засвоїли та вільно оперували спеціальною термінологією з конфліктології та медіації;
- знали поняття, сутність, природу, ознаки, функції, види, типи, спрямованість і межі поширення конфліктів;
- вміли аналізувати причини виникнення і розвитку конфліктів;
- вивчили моделі поведінки у конфлікті, правила організації безконфліктної взаємодії, урегулювання та вирішення конфліктів;
- набули навички у застосуванні основних стратегій, тактик і технологій розв'язання конфліктів;
- вивчили поняття, сутність, природу, ознаки медіації як альтернативного засобу вирішення конфліктів;
- знали принципи, види і моделі медіації;
- отримали знання про процедуру медіації та її учасників;
- вміли давати оцінку конфліктній ситуації, ефективно здійснювати медіаційні процедури, опираючись на законодавчу базу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

«КОНФЛІКТОЛОГІЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТИ»

Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація»

Навчальна дисципліна «Конфліктологія та медіація»: завдання, поняття, предмет, методи вивчення, система. Понятійний апарат навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація».

Роль навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація» у формуванні професійної культури. Взаємодія навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація» з іншими навчальними дисциплінами. Джерела навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація». Історія зародження науки про конфлікти. Конфлікт як предмет гуманітарного дослідження.

Тема 2. Сутність і структура конфлікту

Поняття «конфлікт». Передумови виникнення конфлікту. Ознаки конфлікту. Значення конфлікту. Структура конфлікту (об'єктивні та суб'єктивні складові).

Основні види і типи конфлікту.

Тема 3. Передумови виникнення та стадії розвитку конфлікту. Змістовий та структурно-функціональний аналіз конфлікту

Причини виникнення конфліктів. Організаційно-управлінські причини виникнення конфліктів. Соціально-психологічні причини виникнення конфліктів. Особистісні причини конфлікту. Динаміка конфлікту. Умови протікання конфлікту. Дії учасників конфлікту. Стадії розвитку конфлікту.

Межі конфлікту (просторовий, часовий та внутрішньосистемний). Диспозиційний підхід. Ситуаційний підхід. «Зовнішній» і «внутрішній» плани конфліктності. Онтологічний підхід у дослідженні конфліктної поведінки. Функціональний і дисфункціональний характер конфлікту. Функції конфлікту, їх види. Деструктивні наслідки конфлікту.

Тема 4. Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфліктує.

Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті

Класифікація стратегій управління конфліктом. Бінарна. Двовірна модель («сітка Томаса»). Способи розв'язання і регулювання конфліктів. Можливі шляхи розв'язання конфлікту. Тактики вирішення конфліктних суперечностей. Особливості сприйняття конфліктної ситуації. Можливі стилі завершення конфліктної ситуації.

Методи психокорекції конфліктної поведінки (Соціально-психологічний тренінг; індивідуально-психологічне консультування; аутогенне тренування; посередницьку діяльність психолога (соціального працівника); самоаналіз конфліктної поведінки, арт-терапевтичні методи саморегуляції психологічного стану та корекції поведінки у конфлікті тощо).

Тема 5. Сутність, правила та способи розв'язання і врегулювання конфліктів

Шляхи вирішення трудових конфліктів. Конструктивне вирішення конфліктів. Умови й фактори розв'язання конфліктів. Етапи розв'язання конфлікту. Стратегії виходу з конфлікту. Основні технології компромісу й співробітництва. Урегулювання конфліктів за участю третьої сторони. Етика регулювання конфліктів. Етичні принципи посередницької діяльності психолога.

Психологічні умови розв'язання внутрішньоособистісних конфліктів. Фактори конструктивного вирішення внутрішньоособистісних конфліктів. Способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів. Латентні (приховані) способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів. Керування внутрішньоособистісними конфліктами. Механізми подолання внутрішньоособистісних конфліктів.

Тема 6. Сутність профілактики та передумови успішності запобігання конфліктам

Прогнозування розвитку конфліктної ситуації. Профілактика конфліктів. Попередження стресів у конфлікті. Стрес, конфліктність і здоров'я людини. Технологія попередження конфліктів. Розробка нормативних процедур розв'язання типових предконфліктних ситуацій. Заспокійливе матеріальне середовище, що оточує людину. Зміна свого ставлення до проблемної ситуації. Способи й прийоми впливу на партнера по спілкуванню. Психологія конструктивної критики. Попередження трудових конфліктів. Регулювання інноваційних конфліктів. Способи оцінки результатів діяльності.

Змістовий модуль 2.

«МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ»

Тема 7. Теорія медіації

Поняття та природа медіації. Ознаки медіації. Передумови медіації. Компоненти медіації. Сфери застосування медіації. Переваги медіації. Принципи медіації.

Види медіації (за категорією спорів, у яких здійснюється медіація; залежно від мети проведення процедури медіації; залежно від способу взаємодії процедури медіації саме із судовим провадженням; за стадією судового провадження, на якій проводиться процедура медіації; залежно від того, на підставі чого медіації надається обов'язковий характер; та ін.).

Моделі медіації (регулятивна або проблемно орієнтована модель медіації; реляційна медіація або медіація відносин; модель гармонійної медіації; фасилітаційна медіація; оціночний стиль у медіації; трансформативна медіація; наративна медіація; та ін.).

Тема 8. Учасники медіації

Право на медіацію. Сторони медіації. Правові умови участі сторін у медіації. Угодоздатність. Морально-психологічні умови участі сторони в медіації. Права і обов'язки сторін медіації. Медіатор. Підготовка медіатора. Функції медіатора. Права і обов'язки медіатора. Відповідальність медіатора. Інші учасники медіації (адвокат, перекладач, фахівець (експерт), законні представники дитини).

Тема 9. Майстерність медіатора

Медіатор як професія. Акредитація. Реєстр медіаторів. Вимоги для набуття професії медіатора. Вимоги професійних організацій щодо акредитації медіаторів. Особливості акредитації медіаторів у сфері сімейної медіації. Вимоги професійних організацій щодо акредитації сімейних медіаторів.

Компетентності медіатора. Конфліктологічна компетентність медіатора. Комунікативна компетентність медіатора. Процедурна компетентність медіатора. Рефлексивна компетентність медіатора. Правова компетентність медіатора. Техніки медіатора.

Тема 10. Медіаційна процедура

Загальна характеристика медіаційної процедури. Премедіація. Критерії медіабельності спорів. Підготовка до медіаційних переговорів. Стадії медіації (підготовча стадія; збір інформації та визначення тем для обговорення; збір інформації та визначення тем для обговорення; пошук та оцінка варіантів рішення; оформлення домовленостей; постмедіація тощо).

Тема 11. Нормативне регулювання медіації

Міжнародні стандарти медіації. Європейські стандарти медіації. Медіація в українському праві. Етичні засади медіації (етичні вимоги до професії медіатора; етичні норми поведінки медіатора у медіації; етичні норми поведінки сторін та інших учасників медіації; етичні аспекти винагороди та реклами діяльності медіатора). Приклади професійних етичних нормативів. Саморегулювання в медіаторській спільноті.

Тема 12. Особливості медіації в окремих сферах відносин

Сімейна медіація. Особливості сімейних конфліктів. Причини сімейних конфліктів. Проведення сімейної медіації. Форми участі дітей у сімейній медіації.

Бізнес-медіація. Сфери застосування бізнес-медіації. Медіабельність. Види бізнес-медіації. Особливості проведення бізнес-медіації. Додаткові можливості бізнес-медіації.

Медіація в трудових відносинах. Особливості медіації в трудових відносинах. Особливості фаз (стадій, етапів) медіації в трудових відносинах.

Медіація у соціальній роботі. Шкільна медіація.

Медіація в адміністративно-правових відносинах. Медіація як форма відновного правосуддя. Узагальнені підходи до поняття «відновне правосуддя». Ознаки відновного правосуддя. Основні форми відновного правосуддя. Характеристика медіації як основної форми відновного правосуддя. Загальні ознаки медіації як форми відновного правосуддя. Елементи медіації як форми відновного правосуддя. Місце медіації у

кримінальному процесі. Критерії допустимості проведення медіації як форми відновного правосуддя.

Медіація у сфері міжнародних відносин. Процедури добрих послуг та посередництва. Слідча процедура (процедура встановлення фактів). Процедура примирення.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Конфліктологія та медіація»

Денна форма навчання

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практи- чні	ІРС	СРС	Тренінг, КПЗ	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. КОНФЛІКТОЛОГІЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТИ						
Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація»	2	-	-	5	3	Реферати, дискусія, доповіді, презентації, кейси, ділові ігри, тестування
Тема 2. Сутність і структура конфлікту	2	2	-	5		
Тема 3. Передумови виникнення та стадії розвитку конфлікту. Змістовий та структурно-функціональний аналіз конфлікту	2	-	1	5		
Тема 4. Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфлікту. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті	4	2	-	5		
Тема 5. Сутність, правила та способи розв'язання і врегулювання конфліктів	4	-	-	5		
Тема 6. Сутність профілактики та передумови успішності запобігання конфліктам	2	2	-	10		
Змістовий модуль 2. МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ						
Тема 7. Теорія медіації	2	-	-	10	3	Реферати, дискусія, доповіді, презентації, кейси, ділові ігри, тестування
Тема 8. Учасники медіації	2	2	-	10		
Тема 9. Майстерність медіатора	2	2	-	10		
Тема 10. Медіаційна процедура	4	2	2	10		
Тема 11. Нормативне регулювання медіації	2	-	-	10		
Тема 12. Особливості медіації в окремих сферах відносин	4	2	-	10		
Разом	32	14	3	95	6	

Заочна форма навчання

Тема	Лекції	Практи- чні	СРС
Змістовий модуль 1. КОНФЛІКТОЛОГІЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТИ			
Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація»	2	2	10
Тема 2. Сутність і структура конфлікту			10
Тема 3. Передумови виникнення та стадії розвитку конфлікту. Змістовий та структурно-функціональний аналіз конфлікту			10
Тема 4. Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфліктує. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті	2		10
Тема 5. Сутність, правила та способи розв'язання і врегулювання конфліктів			10
Тема 6. Сутність профілактики та передумови успішності запобігання конфліктам			15
Змістовий модуль 2. «МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ»			
Тема 7. Теорія медіації	2	2	15
Тема 8. Учасники медіації			10
Тема 9. Майстерність медіатора			10
Тема 10. Медіаційна процедура	2		15
Тема 11. Нормативне регулювання медіації			10
Тема 12. Особливості медіації в окремих сферах відносин			13
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: Сутність і структура конфлікту

Мета: Вивчити сутність і структуру конфлікту

Питання для обговорення

1. Поняття, сутність та ознаки конфлікт.
2. Передумови виникнення конфлікту.
3. Значення конфлікту.
4. Структура конфлікту (об'єктивні та суб'єктивні складові).
5. Основні види і типи конфлікту.

Практичне заняття № 2

Тема: Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфліктує. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті

Мета: Вивчити стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфліктує, також психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті

Питання для обговорення

1. Стратегії управління конфліктом.

2. Способи розв'язання і регулювання конфліктів.
3. Тактики вирішення конфліктних суперечностей.
4. Стилi завершення конфліктів.
5. Методи психокорекції конфліктної поведінки.

Практичне заняття № 3

Тема: Сутність профілактики та передумови успішності запобігання конфліктам

Мета: Знати сутність профілактики та передумови успішності запобігання конфліктам

Питання для обговорення

1. Прогнозування розвитку конфліктної ситуації.
2. Профілактика конфліктів.
3. Попередження стресів у конфлікті.
4. Технологія попередження конфліктів.

Практичне заняття № 4

Тема: Учасники медіації

Мета: Отримати знання про учасників медіації

Питання для обговорення

1. Право на медіацію.
2. Сторони медіації: правові умови участі сторін у медіації, правовий статус.
3. Медіатор: підготовка, функції, права і обов'язки, відповідальність.
4. Інші учасники медіації (адвокат, перекладач, фахівець (експерт), законні представники дитини).

Практичне заняття № 5

Тема: Майстерність медіатора

Мета: Отримати знання та практичні навички з майстерності медіатора

Питання для обговорення

1. Медіатор як професія. Акредитація. Реєстр медіаторів.
2. Вимоги для набуття професії медіатора.
3. Компетентності медіатора: конфліктологічна, комунікативна, процедурна, рефлексивна, правова.
4. Техніки медіатора.

Практичне заняття № 6

Тема: Медіаційна процедура

Мета: Оволодіти знаннями і практичними навичками із медіаційної процедури

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика медіаційної процедури.
2. Премедіація. Критерії медіабельності спорів.
3. Підготовка до медіаційних переговорів.
4. Стадії медіації.

Практичне заняття № 7

Тема. Особливості медіації в окремих сферах відносин

Мета: Знати особливості медіації в окремих сферах відносин

Питання для обговорення

1. Сімейна медіація: особливості, причини, проведення та форми.
2. Бізнес-медіація: сфери застосування, медіабельність, види, особливості проведення та додаткові можливості.

3. Медіація в трудових відносинах: особливості, фази (стадії, етапи).
4. Медіація у соціальній роботі. Шкільна медіація.
5. Медіація в адміністративно-правових відносинах.
6. Медіація як форма відновного правосуддя.
7. Медіація у сфері міжнародних відносин.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента – це навчальна діяльність студента, яка полягає у виконанні діянь, визначених викладачем (або за власним бажанням студентом) і спрямована на закріплення, поглиблення та розширення отриманих знань, а також на оволодіння без сторонньої допомоги новим матеріалом.

Основним видом самостійної роботи студента за участю викладача є поточні консультації з навчальної дисципліни.

Основними видами самостійної роботи студента без участі викладача є:

- формування і засвоєння змісту конспекту лекцій на базі рекомендованої лектором навчальної літератури, включаючи інформаційні освітні ресурси (електронні підручники, електронні бібліотеки та ін.);
- самостійне вивчення окремих тем чи питань за підручниками або навчальними посібниками;
- написання рефератів, ссе;
- підготовка доповідей-презентацій;
- підготовка до практичних занять;
- та ін.

Для самостійної роботи керівник навчального курсу «Конфліктологія та медіація» пропонує студентам наступну **тематику доповідей-презентацій**:

1. Методи підвищення емоційного інтелекту.
2. Способи вирішення глибинних системних проблем і хронічних джерел конфлікту.
3. Техніки збереження рівноваги та незворушності та уникнення розчарування та невпевненості в собі, коли конфлікти не вирішуються.
4. Способи вирішення глибинних системних проблем і хронічних джерел конфлікту.
5. Прощення і примирення у відновному правосудді.
6. Як підтримувати правильний баланс між контролем і хаосом?
7. Техніки реагування на негатив і опір.
8. Методи висвітлення, роз'яснення та заохочення людей діяти на основі спільних цінностей.
9. Техніки що допоможуть розвинути, відкалібрувати та налаштувати інтуїцію, мудрість та проникливість.
10. Способи глибшого усвідомлення та реагування на «енергії» та «вібрації» конфлікту.
11. Навички фасилітації та публічного діалогу для роботи з групами.
12. Навички для роботи з окремими особами в кокусі.
13. Деталізовані техніки *унікального* реагування на кожну негативну емоцію; тобто страх, гнів, сором, ревності, біль і горе.
14. Способи використання «короткої терапії» та подібних психологічних технік у медіації.
15. Психологія конфліктів та мистецтво співчуття.

16. Вплив невирішених конфліктів на динаміку команди та продуктивність організації.

17. Комунікація: моделі, види та психологія.

18. Психологія управління конфліктами в організаціях.

19. Психологічний портрет сімейного конфлікту.

20. Психологічні особливості поведінки подружжя у сімейному конфлікті.

21. Психологічні риси особистості та їх вплив на медіацію.

22. Комунікаційні бар'єри у медіації та їх подолання.

23. Онлайн-медіація: психологічні аспекти.

24. Психологічні особливості комедійці.

25. Домашнє насильство та медіація.

26. Евалюативний, фасилітативний та трансформативний стилі медіації.

27. Способи запобігання і розв'язання інноваційних конфліктів.

28. Революція як різновид політичних конфліктів.

29. Особливості роботи медіатора, самопідготовка, інструменти комунікації.

30. Роль особистісного фактору у медіаційному процесі.

31. Функції та роль фасилітації під час медіації. Принципи фасилітації.

32. NVC: підхід ненасильницької комунікації у роботі медіатора.

33. Психологічні основи успішної фасилітаційної сесії.

34. Візуальна психодіагностика. Етапи дослідження візуально-поведінкового профілю.

Мета підготовки **доповідей-презентацій** - підтвердження рівня опанування студентом основних положень тематики, яку обрав, демонстрація оволодіння відповідною літературою, вміння здійснювати аналіз матеріалу, проводити узагальнення та формулювати власні висновки.

У доповіді-презентації студент розкриває конкретний напрямок майбутньої професійної діяльності, його прикладний характер та практичну спрямованість.

Підготування доповіді-презентації з навчальної дисципліни «Конфліктологія та медіація» переслідує наступні завдання:

- дослідити стан напрацювання обраної проблематики у наукових публікаціях та літературі;
- розкрити і проаналізувати підходи вирішення проблематики з теми, обраної для доповіді-презентації;
- вивчити, систематизувати та/чи проаналізувати інформаційну базу, що має відношення до теми, обраної для презентації-повіді;
- оволодіти навичкою аргументовано, логічно, чітко, узагальнено викладати опрацьований матеріал з теми, обраної для доповіді-презентації;
- напрацьовувати і формулювати пропозиції із вдосконалення тієї чи іншої сфери професійної діяльності, що охоплюється темою, обраною для підготування доповіді-презентації.

Доповідь-презентація має містити науково-теоретичний рівень (аналіз теми, що досліджується; об'єктивну і раціональну аргументацію; теоретичні узагальнення; практичні приклади тощо) і практичну спрямованість (сформульовані пропозиції з вирішення актуальних проблем, запобігання та управління конфліктами тощо).

Доповідь-презентація мають бути підготовлені у науково-діловому стилі, матеріал розміщуючи рівномірно та відповідно до плану.

Структура доповіді-презентації:

– вступ (розкриття актуальності, практичного значення теми доповіді-презентації; чіткість формулювання мети і завдання роботи);

– основна частина (висвітлення основних питань теми доповіді-презентації із використанням літератури з обраної проблематики; розкриття теоретичної і практичної значущості аналізованої проблематики);

– висновки (формулювання науково-теоретичних і практичних підсумків аналізу обраної проблематики доповіді-презентації; акцентування на теоретичних і практичних рекомендаціях у сфері обраної проблематики);

– додатки (за доцільності);

– список літератури (формування переліку використаних джерел і публікацій).

Мова доповіді-реферату – українська.

Оцінювання кожної доповіді-презентації буде здійснюватися із врахуванням аналізу сукупності наступних критеріїв:

- актуальність теми;
- стан системного розкриття плану теми;
- чи зміст розкриває положення практичної діяльності;
- ступінь особистого внеску студента (наявність авторських аналітичних висновків і конкретних пропозицій);
- достатність сучасних нормативних і наукових джерел, використаних під час виконання самостійного завдання у формі доповіді-презентації.

7. Тренінг з дисципліни

Тематика: Рольові ігри «Медіація у справах про поділ майна подружжя» та «Розв'язання конфлікту у школі».

Студенти спробують себе у ролі професійних медіаторів, проводячи медіаційні процедури у конфліктах, що виникли із сімейних відносинах, а також у сфері освіти. Обґрунтують, обрані ними стратегії і тактики медіації, а також результати, яких вони планували досягнути і яких вони реально досягнули. Проаналізують норми законодавства, етики і моралі, на яких ґрунтувалися їх медіаційні процедури.

Трєнінг (англ. training) - це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train - виховувати, навчати) - комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування - система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Основна мета тренінгу – формування умінь студентів складати проекти договорів із юридичного консалтингу суб'єктам системи надання соціальних послуг та формування уявлення про коло юридичних послуг, що можуть надаватися суб'єктам системи надання соціальних послуг.

Завдання тренінгу: сформувані практичні навички у студентів складати проекти договорів із надання різних видів соціальних послуг та здійснювати правовий супровід клієнтів соціальних служб під час їх укладання.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання і сформовані практичні навички у своїй майбутній професії.

Порядок проведення тренінгу:

Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Конфліктологія та медіація» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести; поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Конфліктологія та медіація» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для заліку

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Тренінги	Самостійна робота
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (7 занять, 6 тем – 7 оцінок).		Оцінювання розробленого і проведеного тренінгу щодо формування практичних навичок у студентів із застосування альтернативних шляхів вирішення конфліктів (медіації), за участю осіб/сімей, які знаходяться у складних життєвих обставин (або мають найвищий ризик потрапляння у них)	Оцінювання написання рефератів, ссе
2. Модульний контроль 1 проводиться на 7 практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання, а саме: 15 тестових завдань, кожне з яких має 4 бали і одне теоретичне питання, яке має 40 балів.			

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
---	--------------	------------

1.	Електронний опорний конспект лекцій	1-12
2.	Програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft Power Point, AIMP, Moodle.	1-12
3.	Технічне забезпечення: ноутбук, проектор.	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру від 24.06.2002 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117

2. Рекомендація № R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам - членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах від 15.09.1999 № R(99)19. *Відновне правосуддя в Україні: Щоквартальний бюлетень*. 2005. № 1-2. С. 50-53.

3. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21.05.2008. URL: <http://www.ukrmediation.com.ua>

4. Рекомендація № R (98) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в сімейних справах від 21.01.1998 URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/>

5. Рекомендації Rec (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах від 18.09.2002 URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7442a47eb0b374b9c2257d8700495f8b/\\$FILE/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7442a47eb0b374b9c2257d8700495f8b/$FILE/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%)

6. Директива Європейського Союзу № 2008/52 Європейського Парламенту та Європейської Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах ; URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a95

7. Документи Комітету Міністрів Ради Європи ; URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B)

8. Документи щодо європейських стандартів у сфері судочинства; URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/F8C093AD5CB7148BC2257D8D002488A](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/F8C093AD5CB7148BC2257D8D002488A)

9. Про соціальні послуги: Закон України від від 17.01.2019 № 2671-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

10. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

11. Bratasyuk Maria, Yaremko Oksana. The rule of law as a principle of legal meaning: european and ukrainian experience. *Scientific journal of Polonia university*. 2023. № 57. nr 2. ss. 131-138.

12. Бондаренко Л. О., Прокодянич С. С. Психологічні засади медіації як посередництва у вирішенні конфліктів. *Особистість, суспільство, війна* : тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, Україна, 26 квіт. 2024 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. правових наук України. Харків : ХНУВС, 2024. С. 50-53.

13. Вайнагій М. В. Теоретико-правові проблеми переговорного процесу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ - 2021, 19 с.

14. Галіян І. М. Медіація та консиліація як примирні процедури внутрішнього корпоративного конфлікту. *Часопис Київського університету права*. 2020. №3. С. 201-203.

15. Гаро Г. О. Мирне вирішення сімейних спорів. Х.: Фактор, 2019. 80 с.

16. Дмитренко А. А., Мазур М. Р. Особливості медіації у кримінальному провадженні України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. С. 273-277.

17. Дутко А., Нагірняк О. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки"*. 2020. Т. 7. № 1. С. 148-152.

18. Зцілення ран конфлікту. Медіація може допомогти - Київ: Вид-во РАЦІО, 2024, 344 с.

19. Конфліктологія та медіація: навчальний посібник / В. І. Докаш. Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 249 с.

20. Медіація у відновному правосудді за участю неповнолітніх: навчальний посібник / Н. Крестовська, К. Стрик, І. Федорич за аг. ред. О. Калашник. Київ: 2024. 142 с.

21. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилук, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

22. Надвенична Т. Л., Яремко О. М. Інноваційні засоби розвитку паритетної освітньої взаємодії між учасниками освітнього процесу у ЗВО. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Психологія . 2023. № 2 (58). С. 19-24.

23. Про медіацію, або як швидко вирішити конфлікт, не звертаючись до суду. Український Центр Медіації при Києво-Могилянській БізнесШколі. 124 с.

24. Психологія конфлікту. Навч. посібник. Реком. МОН України. «Долинська Л. В., Матяш-Заяц Л. П.», 2023 р., 304 с.

25. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація: підручник для підготовки професійного переговорника. Дніпро ТОВ «Дріант», видання 2-е перероблене, 2021. 344 с.

26. Сингаївська І., Лукаш Ю. Психологічна допомога при вирішенні подружніх конфліктів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №1 (61). С. 251–257.

27. Федчишин Д. В. До питання про процедури альтернативного вирішення земельних спорів в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. № 1. С. 48.

28. Чанишева Г. І. Соціальний діалог: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2021. 81 с.

29. Яремко О. М. Право на медіацію як соціальну послугу: проблеми реалізації в територіальних громадах України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. № 78. Ч. 2. С. 419-424.

30. Яремко О. М., Шафранський В. В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 199-205.

31. Яремко Оксана, Оленчук Надія. Роль медіації в освітньому просторі України. *Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної освіти сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 20-22 червня 2024 року). Тернопіль : ЗУНУ, 2024. С. 41-42.

32. Яремко Оксана. Принцип добровільності сімейної медіації при вирішенні питання про розірвання шлюбу. *Медіація.Ua: нові підходи та інструменти менеджменту конфліктів у сучасних умовах*. Колективна монографія партнерів проекту Erasmus+ Медіація: Навчання та трансформація суспільства / MEDIATS 599010-ERP-1-2018-1-NL-ERPКА2-SVNE-JP / за ред. О. А. Седашової, О. М. Карпової. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2022. С. 150-164.

33. Яремко О. М. Переговори як мирний шлях вирішення міжнародних спорів. *Російсько-українська війна: право, безпека, світ* [Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 29-30 квітня 2022 р.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 334-336.

34. Яремко О. М. Сімейна медіація у системі соціальної допомоги. *Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи*: зб. Матеріалів міжнар. наук.-практ. конфер. (м. Тернопіль, 2-3 червня 2022 р.) / підзаг. ред.: О. Є. Гомотюк. Тернопіль: Університетська думка, 2022. С. 106-108.

35. Яремко О. М. Транскордонна сімейна медіація: досвід іноземних держав і України. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, ЗУНУ, 19-20 квітня 2024 р.). Тернопіль, 2024. С. 138-140.

36. Яремко О. М., Гірняк Г. С. Медіація як базова соціальна послуга: повноваження органів місцевого самоврядування. *Галицькі студії*. Юридичні науки. 2024. № 6. С. 43-49.

37. Яремко О. М., Гірняк Р. А. Правові принципи процесу ведення перемовин з терористами. *Communication as a factor of transparency of social interaction: psychological, historical, legal, economic and political dimensions*. Ежк, 2022. С. 235-244.

38. Яремко О., Подковенко Т. Правові стандарти ЄС щодо транскордонної медіації. *Комунікація як чинник транспарентності соціальної взаємодії: психологічний, історичний, правовий, економічний та політичний виміри*: Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. (м. Тернопіль, 09-10 травн. 2024 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 85-89.

39. Яремко О., Фаградян Г. Психологічні аспекти переговорів як професійної діяльності. *Психосоціальні ресурси особистісного та соціального розвитку в епоху глобалізації*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 3-4 листопада 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 337-338.